

Cirkulære om specialuddannelsen for sygeplejersker i anæstesiologisk sygepleje

I medfør af § 4, stk. 3, i Sundhedsministeriets bekendtgørelse nr. 520 af 19. juni 1997 om specialuddannelsen for sygeplejersker i anæstesiologisk sygepleje, fastsættes:

Kapitel 1

Formål

§ 1. Formålet med uddannelsen er, at sygeplejersken erhverver de fornødne kundskaber og tekniske færdigheder for at varetage funktionsområdet som anæstesisygeplejerske på anæstesiafdelinger og opvågningsafdelinger/afsnit m.v.

Kapitel 2

Funktions- og ansvarsområde

§ 2. Anæstesisygeplejersken er ansvarlig for sin virksomhedsudøvelse i henhold til sin autorisation som sygeplejerske, jf. lov om sygeplejersker.

Stk. 2. Funktionsområdet for anæstesisygeplejersken indebærer varetagelse af

- 1) klinisk anæstesiologisk sygepleje,
- 2) kvalitetsudvikling, undervisning og vejledning, samt

3) koordinering og tværfagligt og tværsektorielt samarbejde.

Funktionen indebærer at yde sygepleje til patienter præ-, peri- og postanæstetisk, integreret og koordineret med viden og færdigheder fra det anæstesiologiske fagområde, herunder at:

- forberede/medvirke ved fysisk og psykisk forberedelse af patienter til anæstesi,
- observere og støtte patienter under anæstesi,
- administrere anæstesi ud fra anæstesilægens ordination eller efter anæstesiafdelingens retningslinier,
- behandle evt. komplikationer under anæstesi, i samråd med anæstesilæge
- evaluere anæstesiforløb,
- medvirke ved kontrol og vedligeholdelse af specialapparatur,
- observere, pleje og kontrollere patienter postanæstetisk samt administrere den postoperative smertebehandling,
- sikre sufficient dokumentation af observation, pleje og behandling,
- medvirke til at skabe kontinuitet og helhed i patientforløb,

- medvirke i den anæstesiologiske smertebehandlingsindsats,
- deltage i patienttransport inden for og imellem sygehuse,
- deltage i akutfunktion inden for og uden for sygehuset,
- initiere og medvirke til udvikling af den anæstesiologiske sygepleje,
- supervisere og vejlede sygeplejersker under uddannelse,
- medvirke i den fortløbende kvalitetsudvikling af pleje- og behandlingsprogrammer,
- deltage i afdelingens øvrige uddannelsesopgaver, internt og eksternt,
- samarbejde tværfagligt i afdelingen, med sygehuset i øvrigt samt med samarbejdende sygehuse om anæstesiologisk service.

Kapitel 3

Uddannelsen

Adgangsbetingelser

§ 3. Dansk autorisation som sygeplejerske og mindst 2 års klinisk erfaring fra ansættelse i sygehusafdeling(er), samt 6 måneders introduktionsansættelse på en anæstesiaafdeling.

Ansættelse ved anæstesiaafdeling med 1 1/2 års aftale omfattende deltagelse i teoriundervisning og systematisk, superviseret klinisk uddannelse.

Varighed og struktur

§ 4. Uddannelsen varer 18 måneder og er en kombineret teoretisk og klinisk uddannelse i

to afsnit på henholdsvis 6 måneder og 12 måneder.

Hovedparten af teoriundervisningen ligger i første afsnit, hvor ca. 200 timer (svarende til ca. 8 uger) tilrettelægges i teoriblok(ke), og den kliniske uddannelse foregår på anæstesiologisk afdeling, incl. 1-2 timers sideløbende teoretisk undervisning om ugen.

Andet afsnit varer 12 måneder, foregår på mindst to forskellige anæstesiologiske afdelinger/afsnit samt på opvågningsafdeling/afsnit, og indeholder tillige 1-2 timers teoretisk undervisning om ugen.

Uddannelsesordning

§ 5. Der udarbejdes en uddannelsesordning, der skal godkendes af Sundhedsstyrelsen og omfatte:

- 1) Uddannelsens tilrettelæggelse i teoriblok(ke) og kliniske uddannelsesperioder.
- 2) Mål for de enkelte uddannelsesperioder.
- 3) Oversigt over fag og tildeling på teoriblok(ke), såfremt det afviger væsentligt fra det vejledende forslag (bilag 1).
- 4) Plan for afvikling af prøver og opgaver (tidspunkt, form, vilkår m.v.).
- 5) Krav til medvirkende kliniske uddannelsessteder.
- 6) Krav til lærerkræfter.
- 7) Meritbestemmelser.

Mål, indhold og tilrettelæggelse

§ 6. Uddannelsen er en videreuddannelse, der bygger på sygeplejerskeuddannelsen og mindst to års klinisk erfaring. Den retter sig

mod et funktionsområde, der ligger ud over, hvad uddannelsen til sygeplejerske kvalificerer til.

Specialuddannelsens mål er, at sygeplejersken erhverver sig overblik over og sikkerhed i at varetage funktionsområdet. Sygeplejersken skal selvstændigt kunne planlægge, udføre og evaluere anæstesiologisk sygepleje under varierede forhold, til alle aldersgrupper og patient- og sygdomskategorier.

Sygeplejersken skal kunne anvende såvel den for den anæstesiologiske patient relevante sygeplejefaglige teori og metode, som solide kundskaber og tekniske færdigheder fra det anæstesiologiske specialområde. Desuden skal sygeplejersken kunne formidle sine kundskaber om anæstesiologisk sygepleje samt kvalitetsudvikle og samarbejde internt og eksternt om ydelserne.

Stk 2, 1. del - 6 måneder kombineret teoretisk og klinisk uddannelse

Målet er, at sygeplejersken i perioden erhverver indsigt i og overblik over de teoretiske forudsætninger for anæstesiologisk sygepleje og får mulighed for at indøve og gradvis varetage en række almindeligt forekommende kliniske opgaver.

Formaliseret teoriundervisning (ca. 200 timer svarende til ca. 8 uger) tilrettelægges i teorigbloe(ke). Indhold og vejledende timetal er angivet i bilag 1.

Klinisk uddannelse foregår på godkendt anæstesiologisk afdeling, og sygeplejersken tilbydes supervision og vejledning, kombineret med 1-2 timers ugentlig teoretisk undervisning som del af uddannelsesprogrammet.

Der afsluttes med en teoretisk prøve, jf. Kapitel 4, § 9.

Stk. 3, 2. del - 12 måneder kombineret klinisk og teoretisk uddannelse. Målet er:

1) At sygeplejersken tilegner sig yderligere viden og færdighed og konsoliderer sin evne til at varetage opgaverne inden for funktionsområdet med henblik på dels opgaverne på samme uddannelsessted, som i 1. del af uddannelsen, men med stigende sværhedsgrad og selvstændighed, dels opgaver på anden anæstesiologisk afdeling samt på opvågningsafdeling/afsnit.

2) At sygeplejersken bliver i stand til at medvirke i kvalitetsudvikling af behandlings- og sygeplejeprogrammer, der tilbydes patienterne, samt formidle sin viden og færdighed til kolleger og uddannelsessøgende samt samarbejde internt og eksternt om opgaverne.

Målopfyldelse forudsætter et 12 måneders uddannelsesprogram på godkendte kliniske uddannelsessteder af forskellig type, incl. ugentligt tilbud om 1-2 timers teoretisk undervisning samt vejledning og supervision. Perioden tilrettelægges med 6 ugers uddannelse på anden anæstesiologisk afdeling end i 1. del, på et henholdsvis større eller mindre sygehus i forhold til hoveduddannelsesstedet bl.a. med henblik på deltagelse i patienttransporter. Perioden tilrettelægges med 6 ugers uddannelse på opvågningsafdeling/afsnit med henblik på uddannelse i de specielle færdigheder, der er forbundet med observation og pleje i det postoperative forløb, herunder administration og observation af smertebehandling, videregivelse af information samt samarbejde med pårørende og sygehusets øvrige afdelinger. Valgfrit kan inddrages yderligere en afdeling for at fremme bredde og variation.

Der afsluttes med en skriftlig opgave omhandlende et klinisk, anæstesiologisk sygeplejefagligt problem, jf. Kapitel 4, § 10.

Godkendelse af kliniske uddannelsessteder

§ 7. Kliniske uddannelsessteder skal godkendes af det amtslige/regionale

specialuddannelsesråd, der fastlægger de nærmere krav. Generelt skal foreligge beskrivelse af afdelingens/ afsnittets opgaver, bemanning, angivelse af en uddannelsesansvarlig samt et uddannelsesprogram, herunder rammeplan for 1-2 timers ugentlig sideløbende undervisning. Der skal tilbydes supervision og vejledning.

Kapitel 4

Bedømmelse

Klinisk uddannelse

§ 8. Hver uddannelsesperiode skal gennemgås tilfredsstillende, og dette skal skriftligt meddeles specialuddannelsesrådet efter en evalueringssamtale mellem sygeplejersken og den uddannelsesansvarlige.

Prøve

§ 9. Der afholdes teoretisk prøve med intern censur på baggrund af de første 6 måneders uddannelse. Prøven skal bestås. Kriterier for prøvens indhold, omfang og bedømmelse samordnes på landsplan mellem specialuddannelsesrådene. Bedømmelse sker efter 13-skala, jf. Undervisningsministeriets bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse.

Afsluttende opgave

§ 10. Ved uddannelsens afslutning og under forudsætning af bestået teoriprøve og tilfredsstillende klinisk uddannelse afholdes en afsluttende prøve, hvor sygeplejersken udarbejder en skriftlig opgave, der skal bestås. Emnet skal være et klinisk anæstesiologisk, sygeplejefagligt problem. I opgaven skal såvel teoretiske som kliniske aspekter inddrages. Emnet skal godkendes af specialuddannelsesrådet eller en hertil bemyndiget person. Der ydes op til 5 timers vejledning i forbindelse med opgavens udarbejdelse. Opgavens omfang skal være 15-

20 sider. Opgaven vurderes af ekstern censor fra et andet amt/region og skal være bedømt inden uddannelsens slutdato. Bedømmelse sker efter kriterierne bestået/ikke bestået. Kriterier for opgavens indhold og bedømmelse samordnes på landsplan mellem specialuddannelsesrådene.

Omprøve, fravær og sygeeksamen

§ 11. Sygeplejersken kan indstille sig til teoriprøven 3 gange. Ved ikke bestået afsluttende opgave, kan opgaven efter fornyet bearbejdelse indleveres igen til bedømmelse, eller ny kan udarbejdes. 10 % fravær accepteres fra teoretisk undervisning og maksimalt 4 uger i alt fra klinisk uddannelse, dog ikke fra en enkelt periode. Ved for meget fravær aftales den fornødne forlængelse af uddannelsen mellem parterne. Sygeeksamen kan tilbydes.

Bevis og titel

§ 12. Der udstedes et af Sundhedsstyrelsen godkendt bevis for tilfredsstillende gennemført specialuddannelse. Der angives uddannelsens omfang af teori og klinisk uddannelse samt de opnåede resultater.

Sygeplejersken kan herefter kalde sig:
Specialuddannet sygeplejerske i
anæstesiologisk sygepleje
(anæstesisygeplejerske).

Det påhviler specialuddannelsesrådet at føre fortegnelse over de til uddannelsen optagne sygeplejersker, samt fornøden registrering af de udstedte beviser, således at der i givet fald kan udstedes en gyldig kopi af et uddannelsesbevis.

Kapitel 5

Uddannelsens iværksættelse og gennemførelse

§ 13. Uddannelsen tilrettelægges og iværksættes af det enkelte amt eller af amter i fællesskab. Specialuddannelsen for sygeplejersker i anæstesiologisk sygepleje kan iværksættes efter indhentet godkendelse af uddannelsesordningen i Sundhedsstyrelsen.

Kapitel 6

Specialuddannelsesråd

§ 14. Der oprettes lokalt/regionalt et specialuddannelsesråd med ansvar for tilrettelæggelsen og gennemførelsen af uddannelsen i henhold til den godkendte uddannelsesordning.

Stk. 2. Rådet sammensættes af sagkundskab i anæstesiologisk sygepleje og anæstesi, repræsentation fra ledelser af aftagerinstitutionerne samt uddannelsens daglige leder, der skal være sygeplejerske med kendskab til specialområdet. Rådets sammensætning og størrelse i øvrigt afgøres af de involverede amtskommuner. Det anbefales, at formandskabet varetages af en af amtskommunen(erne) udpeget overlæge ved anæstesiologisk afdeling efter indstilling af de involverede sygehusledelser.

Stk. 3. Specialuddannelsesrådet har følgende opgaver og ansvar:

- 1) Ansvar for uddannelsens gennemførelse i overensstemmelse med cirkulæret om uddannelsen.
- 2) Udarbejdelse af uddannelsesordning.
- 3) Godkendelse af kliniske uddannelsessteder.
- 4) Fastsættelse af krav til lærerkræfter.

5) Udarbejdelse af krav til uddannelsens bedømmelser i samarbejde med øvrige specialuddannelsesråd.

6) Etablering og koordinering af censorvirksomhed i fællesskab med øvrige specialuddannelsesråd.

7) Udstedelse af uddannelsesbevis.

8) Opstilling af kriterier for adgang til uddannelsen for sygeplejersker, der ønsker merit på grundlag af tidligere uddannelse, jf. dog § 15, stk. 1.

9) Vurdering af udenlandske anæstesisygeplejerskers kvalifikationer med henblik på eventuel anerkendelse til funktion som anæstesisygeplejerske i Danmark.

10) Medvirken ved amtskommunens/regionens kortlægning af uddannelsesbehov for specialuddannede sygeplejersker i anæstesiologisk sygepleje.

Kapitel 7

Meritbestemmelser

§ 15. Anæstesisygeplejersker, der har gennemgået specialuddannelse i henhold til Sundhedsstyrelsens retningslinier for specialuddannelse til anæstesisygeplejerske af 1977 kan i princippet varetage funktionsområdet beskrevet i nærværende regelsæt. Efteruddannelse efter behov anbefales for så vidt angår opvågningsfunktionen, kvalitetsudvikling af plejeprogrammer samt vejledning over for specialuddannelsessøgende sygeplejersker.

Stk. 2. Efter specialuddannelsesrådets bestemmelse kan afkortning (merit) af teoriundervisning gives på baggrund af dokumentation for anden relevant undervisning. Afkortning kan i denne uddannelse gives til sygeplejersker med gennemført specialuddannelse i intensiv

sygepleje. Specialuddannelsen i
anæstesiologisk sygepleje kan ligeledes give

merit i uddannelsen til perfusionist eller
intensivsygeplejerske.

Sundhedsstyrelsen, den 26. juni 1997

Einar Krag

/ Ruth Truelsen

Bilag 1**Oversigt over fag- og emneområder samt vejledende timefordeling af formaliseret teoriundervisning i anæstesisygeplejerskeuddannelsen**

Nr.	Emner	Timer
1	Centralnervesystemet	9
2	Respiration og kredsløb	12
3	Præoperativ vurdering	6
4	Anæstesiapparat	12
5	Monitorering	6
6	Forberedelse til anæstesi	3
7	Farmakologi	18
8	Væske- og blodkomponentterapi	6
9	Klinisk anæstesi og læring	9
10	Anæstesi til patienter med specielle medicinske lidelser og gravide kvinder	12
11	Anæstesi til børn og ældre	8
12	Anæstesi til ambulant kirurgi	4
13	Anæstesi til specielle procedurer	18
14	Observation, pleje og behandling i opvågningsfasen	6
15	Per- og postoperative komplikationer og utilsigtede hændelser	6
16	Legale aspekter, etik	12
17	Akut anæstesiologisk assistance og patienttransport	9
18	Dokumentation og kvalitetsudvikling	18
19	Introduktion Prøver Gennemgang af opgave Evaluerings af kurset	18
Samlet antal teoritimer		192

1. Centralnervesystemet

1.1 Anatomi/fysiologi under normale og patologiske forhold

1.2 Akutte smerter

Fysiologi

Behandling

Organisation

1.3 Neuromuskulær transmission

2. Respiration og kredsløb

2.1 Fysiologi

2.2 Patologiske forhold

2.3 Vurdering af patienten

Lungefunktion

Kardiologisk udredning

2.4 EKG, pacemaker

2.5 Shockformer

3. Præoperativ vurdering

3.1 Anamnese

3.2 Udredning

3.3 Pulmonal-, kardiovaskulær- og renalstatus

3.4 Laboratorieundersøgelser, spec. forhold af betydning

for anæstesi

3.5 ASA-klassifikation, risikovurdering

4. Anæstesiapparat

4.1 Opbygning

4.2 Funktion

Flowmeter

Alarm

Fordamper

Udsugning

4.3 Anæstesisystem

4.4 Respiratorer, fugtning, filtre

4.5 Forurening med anæstesigasser

4.6 Arbejds miljø, arbejdsrutiner

4.7 Hygiejniske foranstaltninger

5. Monitorering

5.1 Blodtryksmåling

5.2 Centralvenøst tryk

5.3 Elektrokardiogram

5.4 Temperatur

5.5 Pulsoximeter

5.6 Kapnografi

5.7 Anæstesigasser

5.8 Ventilation

5.9 Neuromuskulær funktion

5.10 Anæstesidybde

5.11 Tolkning af måleresultater

5.12 Elektrisk sikkerhed

6. Forberedelse til anæstesi

6.1 Kontrol af anæstesiapparat

6.2 Fremstilling til anæstesen

6.3 Modtagelse af patienten

6.4 Lejring

6.5 Elektiv eller akut kirurgi

6.6 Patienter i regional analgesi

7. Farmakologi

7.1 Anæstesimidler (GA/Regional)

- 7.2 Interaktion
- 8. Væske- og blodkomponentterapi
 - 8.1 Væske- og elektrolytbalance/forstyrrelser
 - 8.2 Syrebaseforhold
 - 8.3 Præ- og postoperativ vurdering og behandling
 - 8.4 Hæmatologi
 - 8.5 Blodkomponentterapi
- 9. Klinisk anæstesi og lejring
 - 9.1 Frie luftveje
 - 9.2 Intubation
 - 9.3 Valg af ventilation
 - anæstesi, analgesi
 - 9.4 Dosis/effekt
 - 9.5 »Awareness«
 - 9.6 Anæstesi til akut kirurgi
- 10. Anæstesi til patienter med specielle medicinske lidelser og gravide kvinder
 - 10.1 Hjertesygdomme
 - 10.2 Lungesygdomme
 - 10.3 Nyresygdomme
 - 10.4 Endokrine sygdomme
 - 10.5 Andre
 - 10.6 Graviditet
- 11. Anæstesi til børn og ældre
- 12. Anæstesi til ambulante patienter
- 13. Speciel anæstesi inden for:
 - 13.1 Obstetrik
 - 13.2 Neurokirurgi (traumer)
 - 13.3 Thoraxkirurgi (traumer)
 - 13.4 Øre-, næse-, hals-, øjenkirurgi
 - 13.5 Forbrændinger
 - 13.6 Laparoskopisk kirurgi
- 14. Observation, pleje og behandling i opvågningsfasen i forhold til komplikationer:
 - 14.1 Respiratoriske
 - Kardiovaskulære
 - Kirurgiske
 - Smerter
 - Kvalme/opkastning
 - Væskebalance
 - 14.2 Modtagelse/udskrivning
 - 14.3 Monitorering
- 15. Per- og postoperative komplikationer og utilsigtede hændelser
 - 15.1 Hypoksi
 - 15.2 Hyperkapni
 - 15.3 Hypo/hypertension
 - 15.4 Arytmier
 - 15.5 Malign hypertermi
 - 15.6 Allergiske reaktioner
- 16. Legale aspekter, etik
 - 16.1 Sygeplejerskens juridiske ansvar og kompetence

16.2 Anæstesisirisiko/fare

16.3 Anæstesiskader

16.4 Anæstesijournal

16.5 Fejl, forsømmelser, utilsigtede hændelser

16.6 Debriefing

17. Akut anæstesiologisk assistance og patienttransport

17.1 Eksternt

Præhospitalbehandling

Beredskab og katastrofemedicin

Transport

17.2 Internt

Medicinske tilstande

Hjertestop

Respirationsinsuff.

Bevidstløshed

Kramper

Forgiftninger

Ulykker

Forbrænding

Hypotermi

Drukning

Multitraume

18. Dokumentation og kvalitetsudvikling

18.1 Etik - moral - omsorg

18.2 Kvalitetsudvikling

18.3 Dokumentation af sygeplejen

19. Introduktion

Prøver

Gennemgang af opgave
Evaluerings af kurset